

Vijf dorpen in 't Groen

Jaarverslag 2015

1. Oogsten en investeren

In het verslagjaar 2015 won de Vereniging maar liefst vier juridische procedures, waarvan drie bij de Raad van State. Procedures waar jarenlang werk en vele dikke ordnermappen met brieven en bewijsmateriaal achter schuilgaan. We zouden dus kunnen zeggen dat 2015 het jaar was van de oogst die na hard werken werd binnengehaald. We zijn blij met dit succes, maar wel met een droeve ondertoon. Want liever zagen we dat juridische geschillen niet nodig waren; dat redelijkheid en enig respect voor de democratisch afgesproken regels voldoende zouden zijn om ons geliefde landschap tegen afbraak te behoeden. Overigens werkten we in twee zaken zeer prettig samen met de Stichting Heemkunde Renkum, een samenwerking die we in het vorige jaarverslag aankondigden.

Van de vier procedures waren er drie tegen de gemeente gericht. Dat we die wonnen is bijzonder, omdat de rechter de gemeente een zekere beleidsvrijheid geeft bij de interpretatie van de regels. Als een gemeente dus een zaak verliest, betekent het dat ze echt te ver is gegaan in het oprekken van die vrijheid. Tijdens een onderhoud met twee bestuursleden, eind 2014, verklaarde de burgemeester dat de gemeente vroeger altijd rechtszaken won en dat dat niet goed was; de gemeente moest ook zaken durven verliezen. Daar is de gemeente mee bezig. Waarom ook eens verliezen te waarderen is werd ons niet duidelijk en deze opvatting stuit ons ook tegen de borst: volgens ons is de gemeente als overheidsorgaan uitgerekend niet de instantie die over wettelijke grenzen heen dient te gaan, maar deze juist moet bewaken. Hopelijk gaat het college in de toekomst wat anders met haar beleidsvrijheid om. In één rechtszaak (zie § 2.3) zijn we succesvol met de gemeente opgetrokken. Het kan dus wel.

Het jaar 2015 was ook het jaar van de investeringen. Veel tijd van de penningmeester is gaan zitten in het actualiseren van de ledenlijst en het optimaliseren van de inning der contributies. We brachten voor het eerst een digitale nieuwsbrief uit die we toezonden aan alle leden waarvan we het e-mail adres hebben (mocht u hem gemist hebben, geef dan uw gegevens door op onze website). De publiciteit was goed, met vele berichten in de media, vooral in dagblad de Gelderlander

Geïnvesteerd werd ook in het uitbouwen van de Vereniging. In het voorjaar van 2015 werd door het bestuurslid dat is belast met ledenwerving en fondswerving, een beperkte ledenwerfactie opgezet in de omgeving van de Geelkerkenkamp. Daarbij werd hij bijgestaan door een speciaal opgerichte groep van vrijwilligers uit de buurt. Er werden 450 flyers verspreid waarin met foto's werd aangetoond hoezeer de laurierkershaag het zicht op het waardevolle landschap belemmert. Ook de inspanningen die de Vereniging verrichtte om de haag weg te krijgen werden onder de aandacht gebracht. Een deel van de buurtbewoners werd persoonlijk door leden van de werkgroep benaderd. Daarnaast heeft een klein aantal buurtbewoners een schenking aan de Vereniging gedaan. Vooral door deze actie is het ledenaantal in 2015 met 75 gegroeid.

Door het winnen van gerechtelijke procedures en door de groei van het ledenaantal, hebben de financiën van de vereniging zich op gezonde wijze ontwikkeld.

Hierna volgt een kort overzicht van de belangrijkste activiteiten die de Vereniging in 2015 heeft ontplooid. Dagelijks advieswerk (meestal op bomengebied) of deelname aan incidentele klankbordgroepen zijn niet in dit overzicht opgenomen. Tijdens de ledenvergadering zullen enkele projecten worden toegelicht, en verder is er natuurlijke onze website met uitgebreide informatie over onze activiteiten: www.vijfdorpen.nl.

2. Juridische procedures

2.1. Vitrinekast Park Hartenstein (Oosterbeek)

Al vanaf begin 2012 maakt de Vereniging bezwaar tegen een vitrinekast midden in het rijksmonument Park Hartenstein. De vitrinekast met zijn glazen en hoekige vorm doet afbreuk aan de romantische stijl waarin het park is aangelegd. Bovendien deugt de beoogde locatie, midden op een historische zichtlijn, niet.

Eerder verloor de gemeente om procedurele redenen een rechtszaak over de kast, waarop ze een herstelde vergunning verleende. Hiertegen gingen Vijf dorpen en de Vereniging Vrienden van park Hartenstein e.o. gezamenlijk tegen in beroep. Een van de argumenten van de gemeente was dat de vitrinekast beschouwd kon worden als een hedendaagse folly, en dus passend in de Engelse landschapstijl van park Hartenstein. Met behulp van folly-deskundige Wim Meulenkamp werd dit argument grondig gedemonteerd.

Begin 2015 stelde de bestuursrechter in Arnhem beide Verenigingen in het gelijk en veroordeelde hij de gemeente tot het betalen van de rechtbankkosten. Maar...de rechtbank liet tevens “de rechtsgevolgen van het bestreden besluit in stand”. Dus: de Verenigingen kregen van de rechtbank gelijk, maar de kast mocht er toch komen. Deze onbevredigende uitspraak was voor zowel de gemeente als voor beide Verenigingen aanleiding bij de Raad van State in hoger beroep te gaan. Dat hoogste rechtsorgaan heeft op 9 september 2015 de Verenigingen in het gelijk gesteld. De kast lijkt definitief van de baan; dossier gesloten.

2.2. Tuin de Lage Oorsprong (Oosterbeek)

Het dossier van bestemmingsplan ‘Tuin de Lage Oorsprong’ kwam in de lente van 2015 bij de Raad van State op tafel. Na een uitgebreide zitting duurde het nog tot 28 oktober voor er duidelijkheid kwam. Het bestemmingsplan werd in zijn geheel vernietigd. We hebben er als bestuur samen met Heemkunde en direct omwonenden heel veel tijd ingestoken, omdat dit bestemmingsplan voor een lange periode regels vastlegt voor een gebied dat tot een van de “parels van onze gemeente” behoort. De Raad van State heeft zich zeer uitvoerig (21 pagina’s) uitgesproken over de in onze bezwaarschriften opgevoerde kwesties. Zowel op de onderwerpen rechtsonzekerheid, geluidsoverlast als de invloed van de te verwachte toename van verkeersbewegingen gaf zij aan dat het bestemmingsplan tekort schiet. Zo schrijft zij: “Uit de Natuurtoets blijkt niet dat de effecten van het parkeren langs de Van Borsseleweg alsmede de verkeersbewegingen van en naar de tuin zijn betrokken in de beoordeling.”

Al met al voor omwonenden, Heemkunde en Vijf Dorpen een belangrijke zaak en een duidelijk signaal naar de gemeente dat vroegtijdige samenwerking én actief en open gebruik van kennis en ervaring van burgers en organisaties van groot belang zijn. Wethouder Verstand vond de uitspraak van de Raad van State “zuur”. We hebben in december nog op het Gemeentehuis overleg met hem gehad en wachten nu op een geheel nieuwe versie van het bestemmingsplan, dat dan weer de gehele procedure vanaf zienswijze moet doorlopen.

2.3. Laurierkershaag Geelkerkenkamp (Oosterbeek)

In het verslagjaar werd door het bestuur veel tijd en energie gestoken in de procedure om de haag op de Geelkerkenkamp weg te krijgen. De gemeente had de (vorige) eigenaar een last onder dwangsom opgelegd waartegen hij in 2014 bij de bestuursrechter in Arnhem in beroep was gegaan. Door de rechter werd de gemeente in het ongelijk gesteld, mogelijk door een niet geheel optimale voorbereiding van de gemeente op de zaak. Na overleg van ons met de burgemeester ging de gemeente in hoger beroep bij de Raad van State. De Vereniging voegde zich daarbij als procespartij in de procedure, waarbij zij inzette op de volledige verwijdering van de niet in het landschap passende haag. Omdat dit de laatste kans was om hem weg te krijgen bracht het bestuur als getuigedeskundige prof. J. Vervloet in, grondlegger van de historische geografie in Nederland. Daarnaast werd door ons een jurist ingehuurd. Al met al een grote investering in tijd en geld.

In de loop van het jaar wisselde het perceel van eigenaar, die als rechttopvolger de procedure wenste voort te zetten. Op 25 november 2015 deed de Raad uitspraak: de uitspraak van de bestuursrechter in Arnhem werd vernietigd en de omstreden haag moest worden teruggesnoeid tot maximaal 1,0 m. Na de uitspraak heeft de gemeente direct actie ondernomen om de nieuwe eigenaar onder dwangsom te gelasten uiterlijk 6 januari 2016 aan deze uitspraak te voldoen. Daaraan heeft de eigenaar op de laatste dag voldaan, zij het dat later bleek dat op relatief veel plekken de haag nog een hoogte had van 1,2 m met een enkele uitschieter tot 1,3 m. De Vereniging heeft onmiddellijk na deze constatering bij de gemeente om handhaving gevraagd, waarna binnen enkele dagen de eigenaar is overgegaan de hoogte van de haag in overeenstemming te brengen met het vonnis. Daarmee is de zaak, die in het vroege voorjaar van 2007 een aanvang nam, toch nog tot een goed einde gebracht. Wel willen we in de gaten blijven houden of de haag beneden de maximale hoogte van 1,0 m blijft.

Passanten genieten van het uitzicht over de net gesnoeide haag

2.4. Keermuur Zweierdal (Oosterbeek)

De Commissie voor de Bezwaarschriften heeft op 16 februari 2016 Vijf Dorpen en Stichting Heemkunde Renkum op alle punten in het gelijk gesteld: de werken die een particulier liet uitvoeren op een steile dalwand in het Oosterbeekse Zweiersdal (beschermde dorpsgezicht), zijn illegaal. De werken bestonden uit het kappen van bomen, het ophogen en afgraven van grond, de aanleg van twee keermuren, en de aanleg van een terras. Eerder had het College van B&W de bezwaren van beide organisaties in de wind geslagen: herhaalde meldingen werden genegeerd en een handhavingsverzoek werd resoluut afgewezen. Na een gezamenlijk bezwaarschrift zijn beiden dan nu eindelijk in het gelijk gesteld. Bij de gemeente Renkum is gelijk hebben echter meestal geen gelijk krijgen. Het College had voor de uitspraak van de Commissie al laten weten alsnog een vergunning te willen verlenen om de werken te legaliseren, en dat voornemen heeft ze uitgevoerd. De Vereniging en Stichting hebben besloten geen beroep in te stellen bij de Bestuursrechter.

Zowel Stichting als Vereniging wordt bestuurd door mensen die, in de meeste gevallen naast hun reguliere baan, zich in de avonduren of het weekend kwijten aan hun vrijwilligerswerk. Een gang naar de rechtbank vergt zeer veel van de bestuursleden die een dergelijke taak op zich nemen. Bij de afweging om tot vervolgstappen over te gaan speelt ondersteuning vanuit de buurt een belangrijke rol. Die steun kan uit hand- en spandiensten bestaan, alsmede uit bescheiden financiële bijdragen voor het inhuren van deskundigen en juridisch advies. Op de hulp van een echtpaar na vonden wij de steun van de buurtbewoners onvoldoende om door te bijten. Dat het ook anders kan blijkt uit het dossier van de Geelkerkenkamp (§ 2.3).

2.5 Schuur Geelkerkenkamp (Oosterbeek)

Nauwelijks bijgekomen van de zaak tegen de haag van Laurierkers (§ 2.3), diende zich in de loop van 2015 weer een nieuwe zaak aan langs de Geelkerkenkamp. Iemand had namelijk een 'schuur' neergezet in de bestemming 'Groene ruimte'. Deze bestemming heeft als doel een zachte overgang te creëren tussen de woonfuncties aan de Geelkerkenkamp en het ten zuiden daarvan gelegen agrarische gebied. Volgens het bestemmingsplan is het nadrukkelijk niet de bedoeling dat hier gebouwd gaat worden. Dat gebeurde dus toch: iemand plaatste zonder vergunning een gebouw voorzien van ramen en openslaande deuren in de Groene ruimte, pal voor het uitzicht van zijn burens. Voor dit gebouw van 4,20 breed, 10,50 lang en 4,70 hoog moest hij achteraf een vergunning aanvragen, en die werd hem verleend. Argumenten van de gemeente: het betreft hier een zogenaamd 'kruimelgeval', waarvoor we mogen afwijken van het bestemmingsplan; het is zo sneu voor de aanvrager als hij de schuur dicht bij zijn woonhuis moet zetten; we gaan in 2016 toch het bestemmingsplan 'effectueren'. Vijf dorpen heeft tegen de vergunning een bezwaarschrift ingediend, dat op 19 oktober 2015 door de Commissie voor de bezwaarschriften werd behandeld. Het advies van de Commissie aan het College van B&W liet voldoende ruimte voor een vergunningafgifte. Vijf dorpen zal hier in 2016 tegen in beroep gaan. Wij vrezen namelijk dat van de vergunningverlening een zodanige precedentwerking uitgaat, dat binnen afzienbare tijd een tweede rij gebouwen achter de woonhuizen aan de Geelkerkenkamp zal verschijnen, om daarmee het licht en uitzicht terug te winnen dat door burens was ontnomen. De volgende fase in de ontwikkeling zal zijn dat deze tweede bouwlaag permanent bewoond gaat worden. De precedentwerking strekt zich ook uit naar andere percelen in de gemeente Renkum met de bestemming 'Groene ruimte': iedereen kan zich straks beroepen op de 'schuur van de Geelkerkenkamp'.

3. Overleg en bemiddeling

3.1. De beuken langs de Utrechtse weg N225 (gemeente)

Zowel de beuken langs de Utrechtseweg als de herinrichting van de weg en het fietspad hebben de gemeenteraden in de gemeente Renkum de laatste jaren aardig bezig gehouden. Met name de kap van enkele delen van deze monumentale laan heeft er toe geleid dat onze Vereniging contact heeft gezocht met de provincie Gelderland om in een vroeg stadium te kunnen sturen in de besluitvorming ten aanzien van het kapplan, maar ook in de herplant. In februari en maart van dit jaar zijn langs de Utrechtseweg beuken aangeplant. In het gedeelte van de N225 dat aansluit aan de A50 zijn aan de zuidzijde van de weg wintereiken geplant. In de middenberm enkele kleine groepen en solitaire bomen. De provincie heeft toegezegd er de komende jaren op toe te zien dat de jonge bomen voldoende ruimte krijgen om zich te kunnen ontwikkelen tot een vitale en stabiele laan.

3.2. Overleg met Waterschap Vallei & Veluwe (Renkum/Heelsum)

Zoals in het vorige jaarverslag is gemeld, heeft de Vereniging begin 2014 een zienswijze ingediend over het Ontwerpbesluit Projectplan Aanpassen Heelsumse Beek. Een paar inrichtingsvoorstellen in onze zienswijze zijn overgenomen, maar het merendeel van onze voorstellen werden niet gehonoreerd, en punten van zorg niet gedeeld. Een belangrijk positief gevolg van onze klachten was wel dat er sindsdien regelmatig overleg met het Waterschap op gang is gekomen, waar ook vertegenwoordigers van de Bekenstichting aan mee doen. Eind 2014 heeft een eerste bijeenkomst

plaatsgevonden, waarbij ook een heemraad aanwezig was. In 2015 zijn er twee bijeenkomsten geweest, die van beide kanten als nuttig werden beschouwd: de Vereniging en de Bekenstichting hebben nu betere toegang tot het Waterschap, en het Waterschap profiteert van de technische lokale kennis van Vijf Dorpen en de Bekenstichting. Zo is afgesproken dat in het voorjaar 2016 een gezamenlijke evaluatie zal plaatsvinden van de uitvoering van het project in de Jufferswaard 'Aanpassen Heelsumse Beek' en de ontwikkelingen van de beek sindsdien.

Verder heeft in het najaar een workshop plaatsgevonden met als doel een basis te leggen voor een onderzoeksprogramma voor de ontwikkeling van de Heelsumse Beek. Het initiatief hiervoor kwam van het Waterschap en de workshop was georganiseerd door studenten van Hogeschool van Hall/Larenstein. Twee bestuursleden van Vijf Dorpen hebben deelgenomen aan deze workshop.

3.3. Groenstructuurplan (gemeente)

Renkum is een gemeente met een groen karakter. De meeste bewoners willen dit zo houden maar geldt dat ook voor de gemeente? Als belangrijkste middel om het groene karakter te behouden wordt het Groenstructuurplan gebruikt, een document dat de hoofdzaken van de huidige groenstructuur en de gewenste ontwikkelingen ervan voor een periode van tien jaar beschrijft. Het plan is een beleidsinstrument voor de keuze van de aard en de omvang van het groen, uitgewerkt per dorp. Het Groenstructuurplan bevat ook een aantal 'uitvoeringsplannen', waaronder de bomenverordening.

Het vorige plan is in 2014 verlopen en dus moet er een nieuw plan komen. De gemeente besloot een klankbordgroep op te richten met als doel de betrokkenheid van de burgers bij het ontwikkelen van het nieuwe plan te vergroten. De eerste bijeenkomst in mei 2015 verliep niet goed. Een aantal leden van de Klankbordgroep, waaronder de twee vertegenwoordigers van Vijf Dorpen, maakten bezwaar tegen het feit dat niet eerst werd overlegd over de uitgangspunten van het plan: welke visie, doelstellingen en welk toekomstperspectief dienen te worden gerealiseerd met het plan? De gemeente heeft vervolgens gezocht naar een andere vorm van burgerparticipatie en heeft gekozen voor een enquête, zoals dat ook is gedaan bij de ontwikkeling van het afvalplan. De uitvoering hiervan vond plaats in november tijdens een vrij druk bezochte bijeenkomst van de klankbordgroep op het gemeentehuis. De Vereniging was niet enthousiast over deze methode, aangezien er opnieuw vooral over de details een mening kon worden gegeven, en visie en doelstellingen zeer beperkt ter sprake kwamen. En een evaluatie van het vorige plan kwam al helemaal niet aan de orde. Wel is de klankbordgroep toegezegd dat zij de gelegenheid krijgt te reageren op het conceptplan, voordat het definitieve plan wordt vastgesteld. Naar verluidt zal dit concept omstreeks april 2016 worden rondgestuurd.

Zicht op onze groene gemeente vanaf de Betuwe